

UAGISU

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA AGIS —PTUJ

ŠT. 10

OKTOBER 1978

LETO II.

Obisk predsednika GZS Andreja Verbiča v AGIS-u

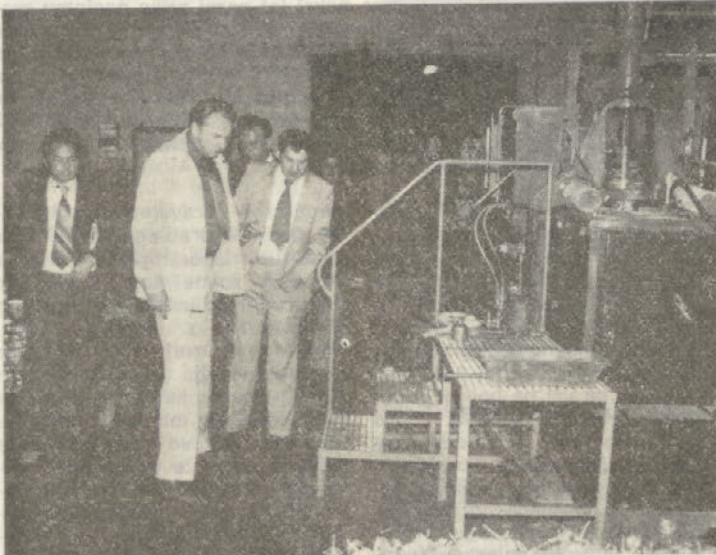
Predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič, je v okviru obiskov in neposrednega spoznavanja gospodarskih in proizvodnih težav delovnih organizacij 16. 10. obiskal kolektiv AGISA. Pomembnega razgovora so se udeležili tudi člani področne gospodarske zbornice in družbenopolitičnega življenja SO Ptuj.

mesto razvitih občin, česar konkretne pridobitve in rezultati so vsekakor daljnosežnejše narave.

Za tem je bilo poudarjeno, da je potrebno intenzivneje misliti tudi o ustrezni razporeditvi proizvodnih obratov, lokacijo katerih naj pogojujejo možnosti zaposlovanja in vzporedne zahteve teh objektov.

Ugotovljeno je bilo mnogo misli z željo izboljšati obstoječe stanje

Ogled proizvodnih prostorov (GALVANIKA)

Po nagovoru gostitelja je besedo prevzel predsednik IS SO Ptuj Franjo Gnilšek, ki je seznanil tov. Verbiča o stanju in gospodarskih usmeritvah za naslednje srednjeročno obdobje občine Ptuj. Med drugim je bil dan poudarek, da kljub sorazmerno hitremu razvoju gospodarstva v naši občini, prepočasno odpiramo nova delovna mesta. V zavodu za zaposlovanje se konstantno suče številka 1000, kar ni razveseljivo kljub hitri rasti gospodarstva in kar terja vso pozornost odgovornih činiteljev. Vendar pri odpravljanju teh težav ne smemo prezreti, da je še do nedavnega naša občina spadala v celoto 11 manjrazvitih občin in da je šele po 1. 1. 1976 z novim zakonom o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja, dobila status in

Nadalje je stekla razprava o kolektivu AGIS, ki danes zaposluje lepo število delavcev in se lahko pohvali z letnim prihodkom 600 milijonov dinarjev. Proizvodni programi, ki izhajajo iz dosežanega razvoja so heterogeni. Pogojeni so z razvojem avtomobilske industrije v Jugoslaviji, katere osnovna značilnost je medsebojna različnost po lokaciji in tipih. Osnovna orientacija se je izoblikovala v smeri, da so to programi zahtevnih izdelkov z relativno malim pretokom materiala. Načrtovani izvoz na Zapad v letošnjem letu obsega 38 milijonov novih din. Tu ugotavljamo, da nismo izvozniki surovin, ampak izdelkov. Izoblikovana orientacija zajema industrijo osebnih, tovornih in priključnih vozil ter delovnih strojev zelenega plana.

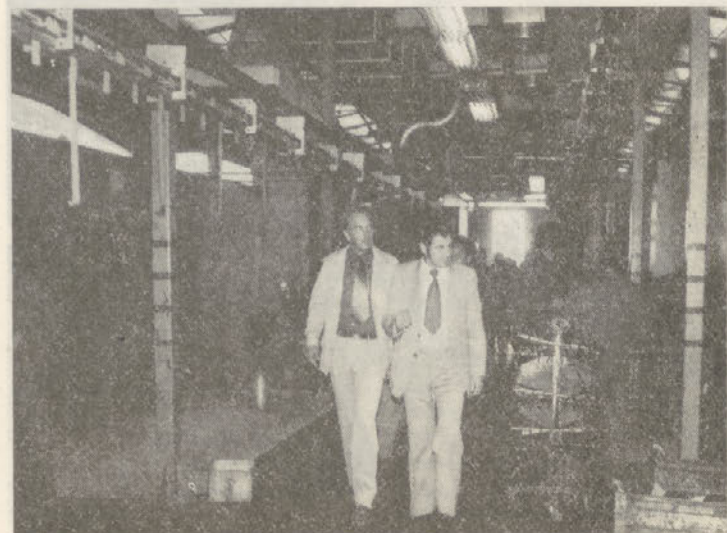
Zatem je stekla beseda o realizaciji razvojnega programa 1976—1980, katerega osnovna karakteristika je združitev in vsebinska vskladitev programov prejšnjih delovnih organizacij SIGMA in TAP. Ugotovimo lahko, da je od 75—80 % s časovnim premikom pol leta, kar pa je v povezavi z izvedeno modernizacijo in rekonstrukcijo temeljne organizacije Avtooprema. Kvalitetnejši premik v smeri razvoja pa nam zagotavlja tudi rebalans razvojnih programov, osnova katerega izhaja iz dopolnil republiške resolucije, ki konkretnije opredeljuje realizacijo slovenske industrije motornih vozil. Reba-

lans srednjeročnega programa pa že nakazuje razvojne smernice za obdobje 1981—1985, osnovni cilj katerega je intenzivno vključevanje v mednarodno menjavo.

Dogovorjenih je bilo tudi nekaj konkretnih aktivnosti pri realizaciji povezovanja in prodiranja na dosedanja in bodoča tržišča doma in na tuje (tudi daljni vzhod) pri čemer je svojo pomoč ponudila tudi GZS s svojimi službami. Po razgovorih so si gostje ogledali proizvodnjo, proizvodne prostore, industrijsko cono in gradnjo skladišča ter zaklonskega.

Šneberger

Le seznanitev s konkretnimi problemi lahko da celovito sliko

Kvantitativno daleč — ali tudi kvalitativno?

Uresničevanje zakona o združenem delu in njegove kvalitativne pridobitve v procesu družbene reprodukcije in utrjevanja samoupravnih odnosov, je vsekakor naloga, ki se je vsi močno zavedamo in ki mora biti dokončno izpeljana do konca tega leta. Iz tega izhaja, da nam ne preostane več časa na pretek, ne preostane nam tudi upanje na ponovno podaljšanje rokov, zato je naša skupna dolžnost, da v tem kratkem času, še postorimo potrebno. Prav z namenom analize stanja smo se 12. 10. 1978 sestali v AGISU in na razgovor povabili tudi pravobranilca samoupravljanja SO Ptuj tov. Franca Tetičkoviča ter predsednika občinskega sindikalnega sveta Franca Kle-

menčiča. Predsednik komisije, tov. Drobnič, je prisotne seznanil o dosednji realizaciji zastavljenih nalog na tem področju ter poudaril, da delo teče uspešno. Nadalje je spregovoril o pomembni nalogi, ki se nas čaka, to je reorganizacija največje TOZD v AGIS, ki zaradi nekaterih odločujočih faktorjev in boljše preglednosti, sigurno terja organizacijske spremembe.

Epilog vsega, kar smo slišali in kar je poudaril tudi tov. Tetičkovič bi se lahko glasil:

«Naredili smo veliko, vendar naše delo bo kronano z uspehom šele takrat, ko bo iz vsega tega izšlo praktično spoznanje, da je boljše.»

Šneberger Srečko

Prvi koraki za izmenjavo izkušenj

V znak potrditve širokega odpiranja proti svetu Ljudske republike Kitajske in aktivnega sodelovanja pri iskanju odgovorov na številne družbene, gospodarske in politične dileme sodobnega sveta, je pred dnevi obiskala našo delovno organizacijo štiričlanska gospodarska delegacija te dežele. Že nekaj dni so njeni člani na obisku v mariborski TAM, kjer se seznanjajo predvsem s tehnološkimi dosežki in nasploh s produkcijo avtomobilske industrije.

Na razgovoru, ki je vsebinsko zajemal tudi razvoj samoupravnih odnosov, so enoglasno izrazili veliko zadovoljstvo o raz-

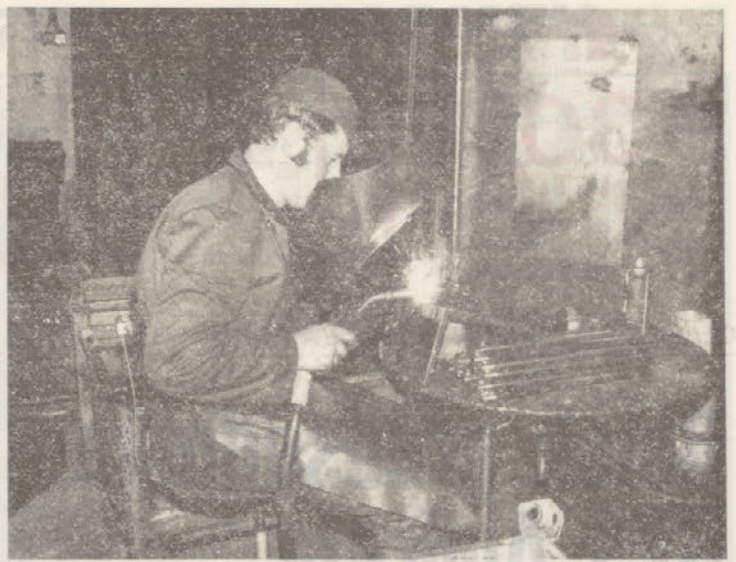
voju prijateljstva, ki dobiva zadnji čas širino aktivnega in miroljubnega sožitja dveh dežel.

Osrednja zanimivost za člane kitajske gospodarske delegacije, ob priliki obiska v AGIS, pa je bila proizvodnja oljnih hladilnikov. Zanimali so jih predvsem tehnološki postopki in nekatere bistvene karakteristike teh izdelkov.

Zaradi obširnega programa in pomanjkanja časa je bil obisk sorazmerno hitro zaključen z mislijo, da le tesnejše sodelovanje lahko pripomore k obojestranski pomoči dveh dežel.

Šneberger

Kitajska delegacija

Varilec

Po dolgotrajnih prizadevanjih vendarle boljši delovni pogoji

Vsi zaposleni v DO AGIS smo nekaj let nazaj pričali naglemu razvoju naše DO. Vsako leto smo bogatejši za kak objekt pa naj bo to proizvodna hala, družbena prehrana, skladišče ali samo asfaltirano dvorišče. Vsi smo teh skupnih uspehov in dosežkov veseli in s tem naglim tempom za boljši jutri sploh ne opazimo kako leta tečejo in minevajo, teče pa čas, ko smo v kovinsko predelovalni industriji skoraj pozabili na spremljevalca in sodelavca — kemika, ki se ravno tako bori za boljši in lepši končni izdelek.

Kemija v DO na področju površinske zaščite vsa ta leta našega naglega razvoja ni bila deležna posebne pozornosti. V izdelkih površinske zaščite so zastarela in dotrajana osnovna sredstva, delovni pogoji so enaki ali slabši kot so bili pred leti. In vendar se vsi na področju površinske zaščite trudimo, da so izdelki kvalitetno in estetsko zaščiteni. Pojavlja pa se vprašanje: Kako bo takrat, ko bo še ta zastarela in dotrajana oprema neuporabna. Nova galvanika s fosfatirnico in nujno potrebno čistilno napravo bi bila edina pravilna rešitev tega problema.

Isto velja tudi za kemični laboratorij, ki se že nekaj let bori za razširitev in ureditev prostorov. Število raznovrstnih kontrol in analiz se je z večanjem proizvodnje povečalo v zadnjih treh letih iz cca 100 na preko 3000 opravljenih analiz v preteklem letu. Nujno nam je potreben prostor za fizikalni laboratorij in prostor za kontrolo barv. Aparati, ki so bili v ta namen nabavljeni so shranjeni v embalaži na neprimernem prostoru. Z uvajanjem analiz in kontrole Al zlitin v našem laboratoriju so bili nabavljeni precizni laboratorijski aparati, ki pa v nobenem primeru ne spadajo v agresivno atmosfero kemičnega laboratorija.

Ker se v bližnji prihodnosti (v letu 1979) predvideva sprostitev

prostorov zdravstvene ambulante smo dali predlog službi PIT za razširitev laboratorija v prostore sedanje zobne ambulante, kjer bi uredili fizikalni laboratorij in laboratorij za kontrolo barv. Predlog je podan za rebalans srednjeročnega plana za leto 1979. V omenjenih prostorih bi bila potrebna minimalna dela in ureditev, ker so nujno potrebna voda in zrak že napeljana v sedanje prostore. Prostore bi opremili v glavnem z opremo (aparati in drobni inventar) iz sedanjega laboratorija.

Površinsko bi se prostori laboratorija tako povečali za cca 40 m². Z uvedbo in ureditvijo fizikalnega laboratorija se tako odpira tudi možnost uvedbe kontrole livarskih izdelkov iz področja kristalografije in metalurgije.

S to razširitvijo bi se le delno zadostile potrebe na področju kontrole in razvijanja novih postopkov površinske zaščite. Sami prostori, ki so danes že neprimerni za zobno ambulanto, ravno niso idealni za laboratorij, ker pa so prostorsko povezani s sedanjim laboratorijem tudi niso primerni za drugonamenske prostore. Tako bi kljub temu delo lahko nemoteno steklo v pričakovanju za nove prostore v novi galvaniki.

Menhart Justina

PREDSEDNIK RS ZSS VINKO HAFNER SPREJEL UREDNIKE GLASIL OZD

Predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner je sprejel urednike glasil organizacij združenega dela SOZD Elkom Srečka Logarja, Franca Obolnarja in Intereurope, Tatjano Pust iz Združenih PTT organizacij Slovenije, Ido Rebolj iz Ljubljanske banke in Jožo Varla iz Železarne Jesenice.

V daljšem pogovoru v zvezi z novo organiziranostjo sindikatov Slovenije, bližnjim sindikalnim kongresom in »klasičnimi« sindikalnimi temami, jim je izčrpno odgovarjal na številna vprašanja.

Kaj lahko delavci — člani sindikata pričakujejo od letošnjega kongresa Zveze sindikatov Slovenije?

Vprašanje je sicer kratko, vendar široko — z odgovorom nanj odgovorimo na mnoga vprašanja. Kongres je pač obračun o opravljenem delu v minulem obdobju, hkrati pa pomeni opredeljevanje izhodišč za splošno idejno in politično ter praktično programsko usmeritev sindikatov v naslednjem štiriletnem obdobju. Zato je kongres tako politična manifestacija kot konkreten dogovor udeležencev — delegatov vseh 750.000 delavcev, organiziranih v sindikatu, za bodoče akcije in delovanje sindikatov Slovenije.

Seveda pa neposredne priprave na kongres močno zaposlijo ves sindikalni aktiv od osnovnih organizacij do občinskih organov in republiškega sveta. Zdi se, kot da se te organizacije in organi ukvarjajo sami s seboj, saj priprave neposredno ne vplivajo na položaj delavca v združenem delu in v sindikatih. Velja pa poudariti, da so razprave na vseh ravneh o kongresnih dokumentih bistrenje naših pogledov in opredelitev o posameznih vprašanjih. Čeprav je lahko včasih razprava o neki formulaciji sklepa ali statuta na videz formalistična, vendar pomeni usklajevanje pogledov na družbeno vlogo sindikatov in o njihovi učinkovitosti. To seveda tembolj velja tedaj, če razprava o kongresnem gradivu, to je o osnutkih sklepov in statutu ter poročilu o delovanju sindikatov med obema kongresoma in o kadrovskih pripravah, prode do osnovnih organizacij in članstva. Kljub temu pa je še precej članstva pasivnega, kar zadeva soustvarjanje teh stališč in oblikovanje drugih rešitev. Potemtakem bo šele po kongresu sledila tista temeljna naloga za konkretno akcijo uresničevanja vsega, za kar se bomo na kongresu dogovorili. Priprave na kongres sindikatov Slovenije pomenijo del priprav na kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, ki bo v novembru v Beogradu. S skladnim oblikovanjem stališč in usmeritev obeh kongresov v določenem smislu izražajo idejno in politično enotnost delavskega razreda Jugoslavije; kar zadeva različnost, se le-ta kaže v posameznih pogledih na metode in o organiziranosti delovanja pa tudi o kon-

kretnih rešitvah posameznih vprašanj. Te razlike so pogojene z objektivno nekoliko različnim položajem v sindikate organiziranih delavcev v posameznih delih naše dežele, v republikah, pokrajinah. V SR Makedoniji ali v pokrajini Kosovo bodo pač dali morda močnejši poudarek kateremu od vprašanj, ki nas v Sloveniji ne prizadeva toliko, medtem ko bomo spet mi poudarili nekaj, kar ni kdove kolikšen problem za Makedonijo.

Vinko HAFNER v razgovoru z novinarji v združenem delu

Kako si zamišljate bodoče povezovanje osnovnih organizacij v SOZD; kdo bo tisti, ki bo dajal pobude za sklicevanje problem-skih konferenc in kako bo možno uskladiti različna stališča osnovnih organizacij, kadar gre za problem, ki mora biti v SOZD enotno rešen?

Vprašanje je pomembno, saj ne zadeva le organizacijske narave delovanja sindikatov, ampak sprašuje tudi o vsebini. Menim, da so bile naša najbolj družbeno priznana oblika delovanja konference sindikatov v delovnih organizacijah. Čeprav že vseskozi obstajajo — prej sindikalne podružnice, danes osnovne organizacije in sindikalne skupine — so še vendarle šele v zadnjem obdobju uveljavile osnovne organizacije in sindikalne skupine kot temeljna oblika sindikalne organiziranosti. Ta proces je bil seveda tesno povezan z uveljavljanjem TOZD.

To, kar želimo doseči v delovni organizaciji s svojo praktično aktivnostjo in z določbami statuta, je še tembolj pomembno za SOZD. O oblikah organiziranosti na ravni OZD in SOZD moramo utrditi spoznanje, da obstajajo zaradi članstva in osnovnih organizacij. S takšno organiziranostjo naj bi kar najbolj osamosvojili sindikate neposrednega vpliva, bolje povedano, pritiskov vodilnih struktur, da bi te politične organe spremenile v orodje lastnega delovanja, pri čemer sploh ni pomembno, ali gre za njihovo progresivno usmeritev ali pa za uveljavljanje njihove oblasti.

Tisto, kar predstavlja resnično združevanje dela in sredstev delavcev v OZD in SOZD, se uveljavlja v dveh oblikah: prva in temeljna oblika je samoupravljanje delavcev v TOZD; druga pa

je delovanje subjektivnih dejavnikov na ravni OZD in SOZD in prav slednja lahko veliko prispeva h kvaliteti in intenzivnosti povezovanja. Tega povezovanja si seveda ne smemo predstavljati v duhu znanih birokratskih in tehnokratskih koncepcij, marveč gre za tisto združevanje, ki je koristimo za delavce v TOZD. Tu ima velik vpliv predvsem poslovodna struktura in njen način delovanja, ker je močna, oborožena z znanjem in z informacijami. Če oblikujemo močne organe družbenopolitičnih organizacij na teh ravneh, potem bodo le-ti prej izražali težnjo za krepitev moči teh sestavov na ravni SOZD, kot pa delovali v interesu samoupravljanja v TOZD.

Seveda pa te zadeve ne smemo obravnavati črno-belo. Včasih tudi samoupravljanje v TOZD deluje proti navedenemu povezo-vanju, saj so zelo močne težnje po majhnih, samostojnih podjetjih ipd.

Informiranje je dobilo z ustavo in zakonom o združenem delu izreden pomen. Kako naj se sindikat vključi v bitko za pretok informacij od virov obveščanja do delavca in obratno in kakšne so naloge sindikata v sistemu samoupravnega informiranja?

Ni treba posebej poudarjati, da brez dobre informiranosti delavca ne more biti njegove družbene osveščenosti in ne njegovega učinkovitega delovanja kot gospodarja-upravjalca. Med pomembnimi in objektivnimi težavami je dejstvo, da je delavec danes še premalo izobražen, premalo osveščen in premalo integriran v družbeno skupnost in seveda tudi premalo operativno informiran, da bi bil dovolj usposobljen za dejansko upravljanje in da bi se tudi sam imel za upravjalca.

Če je urednik glasila v združenem delu, sodelavci in s tem glasilo na progresivnih pozicijah in želi obravnavati v glasilu določeno vprašanje, pa mu je bilo to onemogočeno ali pa je pozneje občutil posledice, ker je zadevo objavil, pri tem pa ga sindikat ali ZK ne podpreta, je to znamenje neke pomanjkljivosti, družbene bolezni. Seveda pa gre le za posamezne pojave, kajti v dobrem delu glasil obstajajo normalne komunikacije in če bodo novinarji v združenem delu bolj komunikativni in bolj strokovni ter osebno poštenji, manj bo takih negativnih pojavov. Ponovno poudarjam, da bi morali videti sindikati in ZK v teh glasilih v združenem delu svoje močno orožje tudi za boj proti birokratizmu, za mobilizacijo delavcev za večjo produktivnost in večjo odgovornost. Tega se je treba še posebej zavedati v konfrontaciji z birokratskimi stališči in z manipuliranjem z delavci ter pri kratenju njihovih elementarnih samoupravnih in socialnih pravic itd.

V kongresnih dokumentih bemo, da sindikati nasprotujejo poskusom posameznih TOZD, da bi se skupne službe oblikovale kot servis in bi tako njihove delavce odrinili od odločanja.

Ustava in zakon o združenem delu sta dovolj jasna podlaga za oblikovanje položaja delavcev v delovnih skupnostih skupnih služb. Gre za dve resni nasprotji, ki pravzaprav izvirata iz dosedanjega zelo superiornega položaja skupnih služb v odnosu do delavcev, organiziranih v TOZD. Glavni problem je v tem, da še vedno nismo našli pravih oblik stimulativenega, objektivnega in

naprednega nagrajevanja, ki bi te delavce skupnih služb postavilo v pravičen položaj in vlogo v združenem delu. Iz tega torej izvirajo težave. Nerazvitost svobodne menjave dela na eni strani ohranja privilegirani položaj delavcev skupnih služb, na drugi strani pa spet spodbuja težnje, da bi delavce v skupnih službah spravili v podrejen položaj in skupne službe spremenili v nekakšne servise TOZD oziroma njihovih poslovnih sestavov.

Poleg navedenega nerazvitost svobodne menjave dela in nagrajevanja po delu v skupnih službah povzroča še druge težave: tako, denimo, premalo stimulira delavce za učinkovitejše delo in za njihovo odgovornost pri delu, hkrati pa je še vedno del združenih delavcev nagrajevan po zelo zahtevnih normah, medtem ko so drugi delavci še vedno privilegirani, saj zanje in za njihovo delo ni nobenih meril. Zdi se, kot da gre za ostanke razrednih nasprotij, čeprav ni dveh razredov — kljub vsemu del delavcev, to je tisti najbolj množičen del proizvodnih delavcev, sodi, da je v podrejenem in neenakopravnem položaju glede na tiste delavce, za katere ne veljajo trda pravila nagrajevanja po delu, ker jih pač zanje še nismo našli deloma zavoljo objektivnih vzrokov, deloma pa tudi zavoljo težnje teh delavcev, da bi ohranili privilegirani položaj. V tem torej vidim razloge za poskuse, da bi skupne službe spremenili v podrejene servise.

Sindikati bi se morali na eni strani boriti proti degradaciji teh skupnih služb oziroma delavcev v njih, po drugi strani pa proti superiornosti teh služb v odnosih do delavcev v proizvodnji in TOZD — seveda predvsem z iskanjem ustreznega načina nagrajevanja, ki naj postavi delavce v enakopraven položaj.

Osebnih dohodkov marsikje še vedno delijo na podlagi osebnega ocenjevanja delavca. Kako bo sindikat ukrepal, da bi odpravil to pomanjkljivost?

Oblikovanje in delitev dohodka je čedalje bolj temeljna skrb sindikatov. To je družbeni odnos, ki zadeva delavca kot gospodarja in delavca kot proizvajalca. Sindikati so na tem področju v zadnjih letih veliko delovali, bili so nosilci akcij in prav njihova zasluga je, da smo vendarle napredovali. Seveda pa bomo aktivnost sindikatov v naslednjih letih še močnejše usmerili na to področje.

Kar zadeva osebno ocenjevanje, so sindikati tudi doslej zavračali subjektivno oceno delavca kot glavni kriterij za vrednotenje njegovega dela. Seveda pa ne zavračamo osebne ocene kot možnosti za objektivnejše vrednotenje posameznikovega dela, vendar je to lahko le kolektivna ocena, v nobenem primeru pa ne individualna. Za tako oceno morajo biti izdelani tudi ustrezni kriteriji in izhodišča.

Po podatkih, s katerimi razpo-

lagamo, ugotavljamo, da so se razponi med osebnimi dohodki občutno zmanjšali, tako med panogami kot med delavci v isti organizaciji. Razponi so se zmanjšali tudi med posameznimi kvalifikacijskimi kategorijami v regijah, tako da danes že lahko govorimo o težnjah po uravnilovki. Največ je tako imenovane kvalifikacijske uravnilovke, nekaj pa je je tudi na račun socialnih kompenzacij. Seveda je ta uravnilovka najbolj v škodo proizvodnim delavcem, ki so nagrajevani strogo po učinku, in ustvarjalnim izobražencem, ki so s svojim osebnim dohodkom neposredno vezani na produkcijo.

Nočno delo žensk bi morali odpraviti že z začetkom letošnjega leta. Vemo, da marsikje tega ne bo mogoče storiti.

Naša država je podpisnica mednarodne konvencije o omejevanju nočnega dela žensk. Tega dela je dejansko tudi vedno manj. Toda uresničitev te naloge ni lahka: včasih že delovne nprave zahtevajo neprekinjeno delo, včasih spet delavke same nasprotujejo omejevanju nočnega dela, ker se jim s tem zmanjša dohodek itd. Ta vprašanja bomo morali še dobro proučiti. Seveda pa ostajamo pri naši splošni usmeritvi za postopno ukinitve nočnega dela žensk. Pri tem pa moramo upoštevati objektivne okoliščine in vsakem konkretnem primeru posebej. V ta prizadevanja se morajo vključiti osnovne organizacije sindikata.

Kaže pa, da ponekod nočno delo narašča. To ni pozitivna usmeritev, saj s tem podcenjujemo dolgoročne posledice tega problema za delovno organizacijo, za delavko in družbo. Menim, da je takšna usmerjenost slaba. Prav o teh vprašanjih že tečejo priprave na posvetovanje, ki bo na podlagi natančnejših analiz zagotovo opozorilo na prenekateri problem in prenekatero rešitev.

Kakšno je stališče sindikatov in kako bi morali ukrepati ob dejstvu, da se iz meseca v mesec povečuje število bolniških izostankov?

Odgovor na to vprašanje je zajet v predlogu kongresnih sklepov. Sindikati se morajo kot družbenopolitična organizacija čutiti odgovorne za gospodarjenje v delovnih organizacijah in zamobilizacijo delavcev za zavestno odločanje o teh vprašanjih. Sindikat ne sme biti več odinjen od teh vprašanj; imeti mora pomembno vlogo obenem s samoupravnimi organi in poslovnimi strukturami itd. Odločilnega pomena je, da se delavec zares čuti gospodarja. To namreč usmerja vse njegovo nadaljnje vedenje. Primer: kmet je v zdravstvenem varstvu izenačen z delavcem, toda natančno premisli, kdaj lahko izostane z dela — skratka, čuti se gospodarja. Seveda je v velikih in zapletenih OZD in SOZD težavnejše doseči tako neposredno soodvisnost za

odločitve in za gospodarjenje. Toda tembolj ko bo ta občutek naraščal, bolj bo naraščala delavčeva samozavest, delovna disciplina, bolj se bodo zmanjševali bolniški izostanki.

Seveda pa zastavljeno vprašanje ni tako preprosto. Gre namreč še za druge dejavnike, ki vplivajo na izostanke. To vprašanje je povezano med drugim tudi z načinom dela zdravstvene službe. Bolj ko bo razvita preventiva, manj bo potrebne kurative in manj bodo delavci izostajali z dela. Participacija za zdravniške preglede je neprijetna tako za delavca kot za zdravnika, ki jo mora zaračunati. Nekatera opozorila govore o tem, da se je po uvedbi participacije skoraj za polovico zmanjšalo število prvih zdravniških pregledov. Seveda bo potrebno to vprašanje še temeljito proučiti, toliko bolj, ker gre za kompleksen problem.

Kakšno je vaše mnenje o tako imenovanih kadrovskih stanovanjih?

Ustavno sodišče je prejelo nekaj predlogov za razsodbo, ali so določila v samoupravnih aktih ustavna ali ne, ker dajejo pravico poslovnim organom, praviloma delavskemu svetu ali izvršilnemu odboru, da o teh vprašanjih samostojno odločajo. Samoupravnim organom ne moremo odvzeti pravice dodeljevati stanovanja v nujnih primerih, toda pri tem ne smemo zapostavljati vseh drugih kategorij delavcev, predvsem pa ne socialnih primerov. Če zadeve rešujemo po trenutnih potrebah in brez jasnega plana kadrov, je to seveda bolj delikatno vprašanje. Pogosto so rešitve in odločitve zavite v tajnost. Proti takemu načinu moramo ostro nastopiti. Delavci morajo biti seznanjeni s stanovanjsko politiko in delovati moramo javno. Tudi pri reševanju stanovanjskih vprašanj moramo onemogočiti odločanje v ozkih skupinah.

Na marsikateri konferenci sindikatov so načeli vprašanje počitniških skupnosti v SOZD. Zaradi predpisov te ideje ni bilo mogoče uresničiti. Hkrati ugotavljamo velike apetite nekaterih občin, da bi delavske počitniške domove izrinile z obale.

O možnostih počitniških skupnosti v SOZD v naših kongresnih dokumentih ni nič konkretnega zapisanega. Sicer pa na sindikate tako ali tako letijo očitki, da se največ ukvarjajo s problemi družbene prehrane, športa, rekreacije in počitniških domov, morda tudi še z izobraževanjem. Vendar moram reči, da je še dobro, da se je kdo sploh s tem ukvarjal. Sindikat se bo moral tudi v bodoče ubadati s temi vprašanji, saj gre za eno njegovih temeljnih funkcij — za prizadevanje, da bi izboljšali standard delavcev.

Bolj pereče pa se mi zdi vprašanje, zakaj nekatere občine odpravljajo tako imenovani delavski turizem. Menim, da je tako ravnanje kratkovidno in spodbujeno

s kratkoročnimi interesi in v svojem bistvu zelo nesocialno. V bistvu gre za komercialne koncepcije razvoja občin, ki niti ne uvidijo tega, da lahko delavski turizem zelo podaljšuje sezono in hkrati poveča izkoriščanje njihovih naravnih in drugih počitniških zmogljivosti, vse to prav v prid tamkajšnjega prebivalstva. Pri takih kratkoročnih usmeritvah gre marsikdaj tudi za lov na devize ipd.

Menim, da se morajo sindikati boriti proti takim usmeritvam. Ponavljam, gre za politično in ekonomsko kratkovidnost teh občin! Res je, da moramo upoštevati določene prostorske urbanistične ureditve, optimalno izrabo prostorskih zmogljivosti, toda nobena dvoma ni, da ima tudi v teh prizadevanjih delavski turizem svojo ekonomsko upravičenost, torej ne le socialno-politično, kot pritisk skupnosti, marveč kot interes konkretne občine.

V predkongresnem času ste obiskali vse regije. Ali lahko poveste, katere so največje slabosti v sindikalnem delovanju?

Preveč kratka je doba, kar delam v sindikatih, da bi mogel objektivno ocenjevati, vendar moram reči, da so moji dosežani vtisi dobri. Sindikalna organiziranost se razvija, učinkovitost delovanja je čedalje večja in čedalje večja je tudi njegova veljava.

Kar zadeva slabosti — o nekaterih sem že govoril — jih vidim predvsem v tem, da v sindikatih še marsikje delajo forumsko, da se organi več ukvarjajo sami s seboj, kot da bi se posvetili mobilizaciji članstva in vprašanjem njihove organiziranosti v sami bazi.

Še posebej velja načeti vprašanje strokovnih sindikatov. Ti sindikati so se različno razvijali, vsi pa so v obdobju po zadnjem kongresu doživeli velik vzpon. Zaradi najrazličnejših vzrokov so se začela tu in tam oglašati mnenja, da gre le za oblike delovanja zveze sindikatov. Uveljavitev takega stališča bi praktično pomenila njihovo likvidacijo. Na majski konferenci republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in centralnega komiteja ZKS smo prišli do enotnih stališč o tem vprašanju. Seveda vsi problemi še niso rešeni; tako se moramo čimprej lotiti vprašanja, kako strokovne sindikate tesneje povezovati z osnovnimi organizacijami in sindikalnimi skupinami.

Še to: čeprav nisem neposredno sodeloval v sindikalnem delu, mislim, da so najpomembnejše dejanje storili sindikati Slovenije s svojim 8. kongresom, ko so obračunali z liberalizmom in tehnokratizmom. Zato ima sedanji kongres sindikatov Slovenije pač to prednost, da je splošna usmeritev v ZK in sindikatih že izoblikovana. Zato se bomo bolj posvetili praktičnim vprašanjem, organizacijskemu in vsebinskemu utrjevanju sindikatov pri reševanju konkretnih nalog delavskega razreda. V tem smislu je tudi 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije nadaljevanje 8. kongresa.

Nekateri naloge in problemi delovne skupnosti

9. kongres ZSS je med drugim obravnaval tudi položaj in vlogo skupnih služb v organizacijah združenega dela. Gre namreč za nekatere poskuse, da bi se skupne službe oblikovale kot servis, s čimer bi njihove delavce odrinili od odločanja. Prav to pa nam je dalo pobudo, da v našem časopisu zabeležimo na kratko nekaj o delu in problemih delovne skupnosti naše delovne organizacije in morda s tem osvetlimo nekatere manj znane strani.

Pogovor je stekel z vodjo delovne skupnosti tov. Horvat Borisom. Zanimalo nas je predvsem, kakšni so problemi pri opravljanju nalog, kakšna je uspešnost in neuspešnost pri opravljanju teh nalog, nadalje kakšni so odnosi med TOZD in DS, in predlogi za nekatere spremembe v odnosih s TOZD.

Nekateri naloge in problemi delovne skupnosti

Poznano je, da je ustava SFRJ iz leta 1974 med ostalim predvidela tudi formiranje delovnih skupnosti skupnih služb v organizacijah združenega dela in drugih asociacijah združenega dela, kjer je to smotno in potrebno. Prav tako seveda Zakon o združenem delu iz leta 1976 sledi določilom ustave in delovne skupnosti še natančneje opredeljuje v členih 400 do 408.

Pri prvotnem oblikovanju delovne skupnosti skupnih služb takoj po integraciji DO Sige in TAP delovna skupnost ni bila organizirana v skladu z določili zakona o združenem delu, kar je seveda razumljivo, saj smo se vsi še komaj učili razumevati novo ustavo in ZZD. Sicer pa je samoupravna organiziranost, kot vsaka živa dejavnost, podvržena stalnemu razvoju in izboljšavam.

V letu 1977 smo delovno skupnost že reorganizirali tako, da se je iz nje izločil takratni sektor vzdrževanja in se formiral kot temeljna organizacija. Koncem leta 1977 pa je prišlo do ponovne reorganizacije delovne skupnosti skupnih služb v skladu celotne reorganizacije delovne organizacije AGIS, s tem da so se predvsem strokovne službe tehničnega sektorja in delno računovodskega sektorja prenesle v pristojnost temeljnih organizacij združenega dela, formirala pa

se je pravitako tudi delovna skupnost komerciala.

V tej novi situaciji so se zraven vseh pozitivnih rezultatov pojavljali tudi problemi, ki so se odražali predvsem v tem, da so temeljne organizacije začele voditi dokaj samostojno poslovno politiko, kar se ni zmeraj ugodno odražalo na našem tradicionalnem tržišču. Predvsem smatram tu na odločitve strateškega pomena, za katera so do tedaj pripravljale predloge strokovne službe delovne skupnosti skupnih služb. Na drugi strani pa seveda moramo priznati, da so se zaradi večje zainteresiranosti izboljšale odločitve taktičnega in operativnega pomena v temeljnih organizacijah, kar je tudi težnja določil zakona o združenem delu.

Samoupravni položaj delovne skupnosti skupnih služb v naši delovni organizaciji je določen v Samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delovno skupnostjo skupnih služb in temeljnimi organizacijami združenega dela kot uporabniki njenih storitev, ki so ga temeljne organizacije sklenile na svojih zborih v mesecu novembru 1977. S tem samoupravnim sporazumom je določena organizacija in naloge delovne skupnosti, kvalifikacijska struktura, merila za pridobivanje dohodka, pravice, obveznosti in odgovornosti delovne skupnosti v pravnem prometu, odgovornost za opravljanje del skupnega pomena, itd.

V skladu s 46. členu tega samoupravnega sporazuma delavci delovne skupnosti obveščajo delavce temeljnih organizacij vsake tri mesece o rezultatih svojega dela. Da bi lahko delavci ocenjevali in nadzirali dosežene rezultate, smo v letu 1978 pripravili prvič program dela delovne skupnosti, ker le primerjava med načrtovanim in ostvarjenim lahko prikaže odstopanja, ki lahko opredelijo delo delovne skupnosti skupnih služb.

Tu pa se že pojavlja tudi problem v ocenjevanju našega dela, saj v tekočem letu ni bilo pripomb temeljnih organizacij niti na načrt delovne skupnosti niti

na poročila, ki jih delovna skupnost o svojem delu posreduje temeljnim organizacijam celo mesečno, niti na probleme, ki jih v teh poročilih nakazujemo.

No, prav gotovo ni to edini problem, s katerim se srečujemo v našem vsakdanjem delu. Na kratko bi spomnil, da delovna skupnost opravlja dela skupnega pomena za temeljne organizacije iz vidika marketinga, nekaterih aspektov tehničnega razvoja, splošnih zadev, skupnih kadrovskih zadev, knjigovodskih zadev, finančnega poslovanja in planiranja ter informatike.

Nekateri izraziti problemi, ki se pojavljajo, pa so sledeči:

V razvojno tehničnem sektorju smo dokaj osiromašeni s strokovnim kadrom, predvsem na področju razvojne dejavnosti, tako da ne moremo prispevati tisto, kar bi po mojem prepričanju morala biti naša osnovna naloga, in to: posredovati strokovnim službam temeljnih organizacij sodobna dognanja s področja projektiranja, tehnologije, vrednostne analize in študija dela, ter vsklajevanja metod planiranja. Nekoliko boljše smo kadrovske usposobljenosti za pripravo in nadzor tehnične dokumentacije in standardizacije ter tehnične priprave kontrole kakovosti, vendar se tudi pojavljajo problemi, da temeljne organizacije ne kažejo zadostnega zanimanja za hitrejše uvajanje predloženih dognanj v vsakdanje reševanje operativnih problemov.

V splošnih službah je problem v nezadostni zasedbi teh služb, saj tu povzročamo določene težave temeljnim organizacijami, ker je pri veliki paleti samoupravnih aktov težko nuditi samoupravnim in poslovodnim organom v temeljnih organizacijah zadostno pomoč pri tolmačenju samoupravnih aktov. Tudi samoupravne tajniške posle ne moremo nuditi v zadostnem obsegu, kar povzroča nevoljo v temeljnih organizacijah, pa tudi pri izvršilnih organih na nivoju delovne organizacije. Moram seveda poudariti izjemno požrtvovalnost vodje splošnega sektorja, da bi zadevo izboljšal, kar pa seveda ni zmeraj mogoče.

Odnosi med temeljnimi organizacijami in sektorjem za marketing in izgradnjo tovarne so dobri. Dobri pa so predvsem zaradi tega, ker temeljne organizacije najdejo v tem sektorju poseben interes, tako pri strateških odločitvah razvoja proizvodnje kot razvoja potrebnih kapacitet za realizacijo proizvodnih ciljev. Nekoliko se prav tu odraža določena neenotnost načrtovanja ciljev delovne organizacije

AGIS kot celote, na kar so nas naši kupci že večkrat opozorili. Smatramo, da bo potrebno v samoupravnem sporazumu o združevanju temeljnih organizacij v delovno organizacijo v tem smislu bolj poudariti vlogo združevanja dela in sredstev temeljnih organizacij in s tem pospešiti urejevanje dohodkovnih odnosov med temeljnimi organizacijami.

Problemi, s katerimi se srečuje kadrovska služba, so predvsem v tem, da temeljne organizacije pa tudi delovni skupnosti v celoti ne spoštujejo medsebojne dogovorjene kadrovske plane, ali pa ti plani ne najdejo svoje utemeljitve v ustreznih rebalansih gospodarskih načrtov. Z boljšim medsebojnim sodelovanjem se bo ta problem dal rešiti.

Knjigovodski sektor kot osnovni del internega informacijskega sistema v mnogih primerih zamuja z obračunskimi podatki. Kritika temeljnih organizacij bi bila upravičena v celoti, če ne bi bilo težav zaradi posredovanja izvirnih podatkov, ki jih knjigovodski sektor potrebuje pravočasno, če želi svoje naloge pravočasno realizirati. Žal, izvirni podatki prihajajo mnogokrat z zamudo, kar ima za posledico zamujanja obračunov in nepotrebnih dodatnih stroškov (nadure), ki bi se jim z večjo disciplino dalo brez nadaljnega izogniti.

Posebna finančna služba se srečuje z velikimi problemi in težavami. Te težave izhajajo tako iz pogojev poslovanja v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostima, kakor tudi iz zunanjih težav, bodisi v poslovanju z bankami, pa še iz nekaterih restriktivskih fiskalnih ukrepov. Te probleme bomo lahko odstranili le z veliko disciplino pri zmanjšanju denarnih obremenitev, ki izhajajo iz prekomernih zalog, slabega koeficienta obračanja zalog, nevsklajenega planiranja itd. To pa nakazuje že potrebo po določenih organizacijskih spremembah v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, ki pa jih bo nakazal detajlnejše reorganizirani upravljalni informacijski sistem, ki bo v končnem stanju računalniško kmiljen.

Sektor za plan, analizo in avtomatsko obdelavo podatkov je pač odraz trenutnega stanja informacijskega sistema v delovni organizaciji. Njegova vloga je še premalo poudarjena in objektivno upognjena s stanjem sredstev in kadrov v sektorju. Kriti-

(Nadaljevanje na 6. strani)

STANOVANJA — (EKONOMSKE) STANARINE

Že precej dolgo se preko informativnih medijev srečujemo z nekaterimi novostmi, ki so ozko vezane na stanovanja oziroma stanovalce. Ker gre za nekatere nejasnosti predvsem pri ekonomskih stanarinah in ker delavci, oziroma nosilci stanovanjskih pravic, postavljajo vprašanja na katera pa jim sami v delovni organizaciji nismo pooblašteni javno odgovarjati, smo se s prošnjo obrnili na Samoupravno stanovanjsko skupnost Ptuj. Naši prošnji so radi ustregli, zato se jim iskreno zahvaljujemo, vsem pa priporočamo, da naslednji prispevek skrbno preberete.

1. Kaj je ekonomska stanarina?

Ekonomska stanarina je družbeno priznana cena za uporabo stanovanja, ki jo določijo vsi prizadeti dejavniki upoštevajoč splošno raven cen ter konkretne potrebe za enostavno in eventuelno tudi del razširjene reprodukcije, sredstva za dogovorjeno raven tekočega in investicijskega vzdrževanja in za stroške upravljanja. V tako opredeljeni stanarini ni zajeta kapitalizacija vloženih sredstev z obrestmi ali celo z ustvarjanjem nove vrednosti. Ekonomska stanarina omogoča vzdrževanje in obnavljanje stanovanj in ohranjanje njihove realne vrednosti.

2. Kolikšna je višina ekonomske stanarine?

Prehod na ekonomske stanarine bo postopen, za prehod pa bo podpisan poseben družbeni dogovor o prehodu na ekonomske stanarine za obdobje 1982 (varianta 1985) je objavljen in posredovan vsem odgovornim dejavnikom. Gradivo »Uresničevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu« je bilo posredovano vsem delegacijam v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih v občini Ptuj. Gradivo vsebuje tudi osnutek družbenega dogovora in tabele, ki nakazujejo možne variante prehoda na ekonomske stanarine. Šele ko bo sprejet družbeni dogovor ter osvojena ena izmed predloženih variant ali kaka druga korigirana variante za izračun, bo možno točno izračunati ekonomsko stanarino in konkretno odgovoriti na postavljena vprašanja.

3. Kakšen je namen uvedbe ekonomskih stanarin?

Namen uvedbe ekonomskih stanarin je, da se pospeši:

— da bo stanovanje v celoviti družbeno ekonomski reprodukciji delovalo kot ekonomska dobrina,

— da se poveča neposredna zainteresiranost in odločanje stanovalcev v gospodarjenju s stanovanjskimi hišami,

— gospodarno vzdrževanje stanovanjskih hiš,

— relativno znižanje cen stanovanjske izgradnje zaradi neposrednega interesa stanovalcev in tistih, ki pričakujejo stanovanje,

— določeno preusmeritev porabe, ki je sedaj značilno potrošniško usmerjena tudi zaradi neekonomske cene za uporabo stanovanja.

Stanarina se v skladu z zakonskimi določili, samoupravnimi sporazumi in samoupravnimi akti stanovanjske skupnosti uporablja za:

— investicijsko vzdrževanje,

— tekoče vzdrževanje skupnih delov in naprav,

— amortizacija,

— stroške upravljanja sklada stanovanjskih hiš.

Tudi po uvedbi ekonomskih stanarin se predvideva ista notranja delitev stanarine, bistveno pa se bodo povečala sredstva namenjena za tekoče in investicijsko vzdrževanje stanovanjskih hiš.

4. Zakaj je v ekonomski stanarini tudi tekoče vzdrževanje, čeprav ga opravljajo stanovalci sami s svojimi sredstvi?

S sredstvi za tekoče vzdrževanje skupnih delov in naprav gospodarijo hišni sveti, sredstva so »last« hišnih svetov ter se pri samoupravni stanovanjski skupnosti le združujejo ter evidenčno vodijo. O višini sredstev in o njihovi porabi dobivajo hišni sveti periodične obračune in zaključni račun, ki ga sestavi strokovna

uresničujejo skupne interese v smislu skupnih administrativno-strokovnih, pomožnih in podobnih del skupnega pomena.

Ali so predvidene spremembe v organizacijski shemi delovne skupnosti?

Popolnoma natančno v tem trenutku na to vprašanje ni mogoče odgovoriti. Poznana pa je, da so v smislu 329. člena zakona o združenem delu podale pobudo družbeno politične organizacije Ptuj, katera je bila povzeta od družbeno-političnih organizacij in delavskega sveta delovne organizacije AGIS, o samoupravni

Stanovanjski stolpič DO AGIS

služba samoupravne stanovanjske skupnosti po pogodbi za hišni svet. S sredstvi tekočega vzdrževanja razpolagajo torej stanovalci samo v okviru hišne samouprave vendar pa le v skladu s predpisi ter sprejetimi odloki in pravilniki, to je namensko!

5. Kakšna je politika izvajanja dodelitve stanovanj iz sredstev družbene pomoči in subvencioniranja stanarin?

S stanovanji, ki so zgrajena s sredstvi, ki so po samoupravnem sporazumu namenjena za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu gospodarji Odbor za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu in Izvršilni odbor v skladu s sprejetimi pravilniki v katerih je točno opredeljen način gospodarjenja in način namenske uporabe. Stanovanja se dodeljujejo družinam z nizkimi osebnimi dohodki in mladim družinam na osnovi razpisa te prednostne liste, ki se objavi za posamezno obdobje v javnih informativnih sredstvih.

6. Ali so stanovalci seznanjeni, da so upravičeni do delnega namočenja stanarin?

Z ozirom na javnost dela organov samoupravne stanovanjske skupnosti, ki med drugim objavlja vse svoje splošne akte v lokalnih javnih informativnih sred-

stvih in pošilja vsem delegacijam, ki delegirajo delegati v skupščino samoupravne stanovanjske skupnosti vse materiale, ki se obravnavajo na skupščini in njenih organih, bi stanovalci morali biti dovolj seznanjeni s svojimi pravicami, med drugim tudi s pravico do subvencioniranja stanarine. Stanovalci imajo torej dovolj možnosti, da se seznanijo s celotno problematiko, ki se rešuje v okviru samoupravne stanovanjske skupsti, koliko so seznanjeni pa je odvisno od njih samih.

7. Zakaj s sredstvi amortizacije ne razpolagajo sami vlagatelji saj so stanovanja njihova last?

Vlagatelji stanovanj prostovoljno na osnovi samoupravnega sporazuma združujejo sredstva v samoupravni stanovanjski skupnosti, prav tako se združujejo tudi sredstva amortizacije. Amortizacija je osnova za enostavno reprodukcijo in je pomemben sestavni del združenih sredstev za stanovanjsko izgradnjo, praviloma pa se uporablja za obnavljanje že amortiziranih stanovanj na osnovi sprejetih planov in programov. Delitev sredstev amortizacije na posamezne vlagatelje bi onemogočila plansko obnavljanje obstoječega stanovanjskega fonda. Predsednik IO Skerlovnik Jože

(Nadaljevanje s 5. strani)

ke, ki se pojavljajo na delo, so mnogokrat posledica nepoznavanja možnosti, ki jih ta sektor trenutno ima.

Morda sem nekoliko obširneje obrazložil probleme in težave s katerimi se delovna skupnost srečuje, kljub temu pa še zmeraj premalo, da bi lahko poudaril, kako nujno je sodelovanje temeljnih organizacij v delovni skupnosti skupnih služb, saj delovna skupnost skupnih služb ne more in ne želi biti nad temeljnimi organizacijami, ampak mora biti tista organizacijska enota, v kateri temeljne organizacije

reorganizaciji TOZD Avtooprema. Prav gotovo bo samoupravna reorganizacija vplivala tudi na sedanjo organiziranost skupnih služb v takem smislu kot bodo to določili delavci vseh temeljnih organizacij združenega dela delovne organizacije AGIS.

Bi morda kateri sektor ali službo lahko posebej pohvalili?

Če želim biti popolnoma objektiven in pravičen, bi moral reči, da sem kot vodja delovne skupnosti skupnih služb zadovoljen z delom vseh sektorjev in služb delovne skupnosti. Seveda je to zadovoljstvo relativno,

kajti nič ni tako dobrega, da ne bi moglo biti boljše. So napake, ki se bodo zmanjšale le takrat, ko bo naše delo še bolj natančno definirano in v popolnosti odvisno in svobodne menjave dela med delovno skupnostjo skupnih služb in temeljnimi organizacijami. Vsake pobude za odpravo naših napak smo veseli, saj smo do lastnih napak tudi samokritični. V vsakem sektorju ali službi pa so seveda tisti, ki nosijo breme in pa tisti, ki le pomagajo nositi to breme. Važno pa je le to, da z našim delom ne bomo zadovoljni le mi, ampak predvsem tisti, ki združujejo delo z nami. Boris Horvat

Le zdrav delavec lahko dobro dela

Težave, ki so nas spremljale predvsem nekaj mesecev nazaj pri nastavitvi stalnega zdravnika v AGISU, splošne prakse, so vsekakor oteževali nemoten proces proizvodnje. Oteževale predvsem zato, ker je proizvodnja utrpela večjo izgubo zaradi nekontroliranih izgubljenih ur zaradi staležev. Naši delavci so morali obiskovati zdravnika v Zdravstvenem domu, s čimer pa se je tudi čakalni čas neprimerno podaljšal.

Vendar v nadaljevanju tega prispevka moramo takoj zapisati, da pa smo po dolgotrajnih prizadevanjih le nekako uspeli deloma urediti zdravstveno varstvo v AGISU. Vemo, da se je v preteklosti izmenjalo nekaj zdravnikov, vzroki česa bi naj tičali predvsem v nemogočih delovnih pogojih, kot so nekateri zatrjevali. K tem trditvam bi se lahko tudi mi pridružili in samokritično priznali, da pogoji res niso idealni, še posebej, če jih primerjamo s stanjem v novem zdravstvenem domu. Ker pa mi v AGISU nismo zdravstveni dom, ampak predvsem delovna organizacija s proizvodnjo, ki spada v kovinsko branžo, seveda nismo morali slediti tem dosežkom in potrebam, zato smo z razvojem tehnologije in pogojev dela v proizvodnji, pozabili na naše vzporedne potrebe. Prav o tem zadnji čas tudi intenzivno mislimo, kajti z gradnjo novih servisov načrtujemo tudi izgradnjo ambulate in s tem upamo, da bomo nudili primerne pogoje tudi zdravstveni službi, kajti vemo s kakšnimi težavami smo se ubadali, zato ne bi bilo primerno, da se nam le-te ponovijo.

V tem prispevku želimo tudi osvetliti nekatere novitete predvsem iz dela zdravnika, ki smo ga le dobili in ki bo sklepano po njegovih obljubah, tudi ostal. Našemu razgovoru se je tov. Mileta rad odzval, zato predlagamo, da zapiš preberete.

1. Stanje bolniške:

— funkcioniranje zdravniških uslug do danes — kaj je potrebno spremeniti v smeri doseganja smotra

— zdrav na delo in zdrav ob delu — bolni na ustrezno in dejansko zdravljenje

— namišljeni bolniki — izkoriščanje bolniških staležev za delo doma — na kmetijstvu

Stalno menjanje zdravnikov v ambulanti AGIS je pogojevalo neorganizirano zdravstveno službo, kajti niso mogli kontinuirano slediti in zdraviti delavce.

Z nastavitvijo stalnega zdravnika je dosežena medicinska doktrina v zdravljenju in preventivi delavcev.

Ni dvoma, da dobro organizirana zdravstvena služba lahko veliko doprinese organizaciji združenega dela — vračajoč zdravje in rehabilitirane paciente v proizvodnjo.

Določeno število delavcev poskuša izkoriščati bolniški stalež — doma delajo — s tem zavlačujejo zdravljenje oz. ga podaljšujejo.

2. Stanje obratne ambulate:

— kaj se v takih delovnih pogojih lahko nudi — kaj je nujno in možno takoj izpolniti oz. urediti

— daljnosežni ukrepi za funkcionalno delo ambulate (splošna in zobna).

Pogoji dela zdravstvene službe so nemogoči (prostorsko in oprema). V teh pogojih lahko opravljamo samo delno zdravstveno varstvo — in to kurativno brez pomožnih zdravstvenih dejavnosti (na primer laboratorij). Nujno je potrebna izgradnja nove obratne ambulate, ki bo lahko vršila kurativno in preventivno medicino.

3. Plan — načrtovanje konkretnih zdravstvenih ukrepov:

— za zmanjšanje nepotrebnih bolniških staležev

— za odpravo alkoholizma

— za odpravo delovnih nesreč

— za odpravo čakalnega časa

— za spoznavanje vseh tipičnih del (zdravnika) in pogojev del delavcev

— za ureditev invalidskih vprašanj

— za uskladitev dela OA —

kadrovska služba, služba varstva

pri delu

Brez dvoma bo namestitev stalnega obratnega zdravnika zmanjšala bolniški stalež, ker bo tu spoznal zdravstveno stanje delavca. Laična kontrola na domu je sredstvo v borbi proti tistim, ki se ne držijo nasvetov zdravnika in namerno podaljšujejo zdravljenje.

Potrebno je registrirati vse kronične alkoholike in potencialne ter formirati klub alkoholikov ter s socialno službo urejati ta družbeni problem v AGISU.

Za odpravo delovnih nesreč je potreben dober pravilnik o varstvu pri delu, kateri bi vodilne delavce zadolžil, ker odgovarjajo, če se delavci ne pridržujejo predpisanih določil o varstvu pri delu (zaščitna sredstva pri delu). Strokovnjaki za varstvo pri delu morajo tesneje sodelovati z zdravstveno službo ter povezovati isto s proizvodnjo.

Za odprave čakalne dobe predlagamo:

a) delavci, ki se prvič javljajo na zdravniški pregled — morajo zdravstvene knjižice oddati do 8 ure,

b) vsi staležniki se javljajo po 11. uri,

c) vse informacije, prepis recepta pa oddajo medicinski sestri ter po odhodu domov isto dvignejo.

Obratni zdravnik mora poznati tehnološki proces organizacije združenega dela in vsako delovno mesto ter na delovnem mestu delavca reševati vso problematiko (lažje delo in drugo).

Potrebno je sistematično obdelati starejše delavce in delavke ter oceniti preostalo delazmožnost v povezavi z IK.

Ordinacija obratne ambulate in stalni zdravnik kolektiva AGIS dr. Ante MILETA

Do sedaj je bila zdravstvena služba izolirana od dogajanja v OZD. Ta mora tesno sodelovati z OZD oziroma kadrovske službo, socialnega varstva, varstva pri delu in splošnim sektorjem ter z vodilnimi delavci OZD.

V bodoče mora zdravstvena

služba voditi evidenco o staležu (invalidih, vajencih, starejših delavcih) in redno obveščati OZD o zdravstvenem stanju kolektiva.

Ravno tako mora aktivno sodelovati pri izboljšanju delovnih pogojev delavcev (preventiva).

INVENTIVNA DEJAVNOST

V mesecu novembru bo v naši delovni organizaciji posebna svečanost, ob priliki praznovanja Dneva republike, 29. novembra. Na tej svečanosti bodo podeljena priznanja in značke »INOVATOR«, 38 inovatorjem, predlogi katerih so bili uspešno uporabljeni v letošnjem letu. Največ inovatorjev (21) ima TOZD TAP, TOZD KO ima 6 inovatorjev, nadalje TOZD Gumarna 6 inovatorjev, TOZD Orodjarna 3 inovatorje in delovna skupnost komerciala 2 inovatorja, medtem ko druge TOZD nimajo inovatorjev. Inovatorji, ki jim bodo podeljena priznanja in značke so:

- Žula Franc 2x
- Meško Anton
- Matjašič Vlado
- Bela Peter
- Mlakar Franc
- Rozman Jože
- Šebela Ivan, ing.

TOZD KO:

- Koletnik Rajko
- Gumzej Rajko 2x
- Golob Stanislav
- Berghaus Jože
- Veršič Viktor
- Pukšič Srečko

TOZD OR:

- Vidovič Adolf
- Beranič Franc
- Bela Danilo

TOZD GUMARNA:

- Kostanjevec Stanko
- Simonovič Miroslav
- Černivec Anton
- Kramberger Franc I
- Pšajd Jože
- Črešnik Alojz

DSK:

- Blagovič Mirko
- Illec Jože

Žnidarič Dušan

TOZD TAP:

- Koderman Janko 2x
- Muratović Emin
- Repič Peter 2x
- Bezjak Albin
- Šegula Marjan
- Lah Marjan
- Kmetec Marija
- Kolarič Franc
- Veber Jože
- Vidovič Jože
- Erlih Henrich
- Krajnc Jože
- Merc Jože
- Grobelnik Anton

Morda v prihodnje samo na specializiranih sejmih

Kot vsako leto smo tudi letos razstavljali na Zagrebškem velesejmu. Razstavili smo eksponate iz proizvodnega programa TOZD TAP, Gumarne, Kovinske obdelave in Precizne mehanike. Jesenski Zagrebški velesejem ne nosi obeležja specializiranega sejma. To je splošni sejem raznih gospodarskih panog. Lahko rečemo, da je kot taka manifestacija jugoslovanskega gospodarstva v najširšem smislu.

Zanimanje za naše izdelke oz. naš proizvodni program je bilo na lanskoletni ravni. Lokacija našega razstavnega prostora je sicer dokaj odmaknjena od centra razstave in je zato tudi zanimanje oz. obisk sejma temu primeren. Naš razstaveni prostor so obiskali naši stalni sodelavci. Zadnje čase se za nas zanimajo tudi tuje trgovske hiše.

Že nekaj časa opažamo, da za naš proizvodni program, na tako splošnih sejmih kot je zagrebški, ni takšnega zanimanja, kot je to na specializiranih. Razmišljamo in analizirali bomo možnost opustitve razstavljanja na Zagreb-

škem velesejmu in o posledicah opustitve le-tega. Vključevali bi se na razstavah in sejmih, ki so specializirani za našo programsko usmeritev. Sejma v Beogradu in Sarajevu sta za nas zelo aktualna. V bodoče se bomo na teh sejmih še intenzivneje predstavljali.

Zaradi vse večje potrebe po deviznih sredstvih razmišljamo o udeležbi na enem od specializiranih tujih sejmov. Zaenkrat se orientiramo na sejem v Frankfurtu, na katerem je spremljevalna avto-industrija dobro zastopana. Prepričani smo, da nam reference dosedanjih poslovnih

Pogled na razstaveni prostor

partnerjev lahko koristijo, posebno kar zadeva mednarodno tržišče avto-delov.

Vzporedno z vključevanjem našega asortimana v zahodno tržišče, bomo morali rezevati način oblikovanja cen našim izdelkom. Ugotovljamo, da so cene naših izdelkov zelo visoke in za tuje tržišče nemalokrat nezanimive. Predrage in široke organiziranosti naši izdelki ne morejo prenašati (z izjemo nekaterih).

Zadnje čase dobivamo vse več zavrnjenih ponudb prav zaradi visokih cen. Dosedanjo organiziranost bomo morali prav zaradi omenjenega momenta posodobiti in poceniti do razumne mere. Le tako bomo še naprej ostajali za tržišče zanimivi. Z nedostopnimi cenami za naše kupce nastejaj odpiramo vrata tako domači kot tuji konkurenci.

Maučič Luka

Iz vseh dogovorov morajo postati dejanja

V minulih dneh je s svojim delom končal X. kongres ZSMS, ki je tokrat potekal v Novi Gorici. Da je delo kongresa uspešno zaključeno in da bodo dogovorjene naloge, postavljene v življenje, dosegle novo kvaliteto v smeri uresničevanja samoupravnih socialističnih odnosov, verjame vsi. Ne dvomimo pa tudi to, da je dal kongres nove impulze mladim, ki v družbenem življenju težijo za odpravo vseh negativnih pojavov in delovno opravičujejo naziv ZSM.

Med množico delegatov kongresa ZSMS v Novi Gorici je bil tudi delavec naše delovne organizacije, SKRT Branko. Razgovor z njim je stekel takole:

1. Ali ti je izvolitev za delegata na X. kongresu ZSMS pomenila veliko?

Iz občine Ptuj nas je bilo delegiranih na X. kongres ZSMS deset delegatov, med katerimi

sem bil tudi jaz. Z izvolitvijo za delegata X. kongresa ZSMS, smo istočasno sprejeli tudi veliko odgovornost, na drugi strani pa smo si šteli v ponos, saj smo zastopali in zagovarjali interese vseh mladih v občini Ptuj.

2. Kakšne so bile tvoje priprave na kongres?

Že predhodno smo dobili program kongresa in pa gradivo za javno razpravo. Vsak izmed delegatov je pripravil referat iz področja katerega je zastopal na kongresu. Vsi referati so bili še predhodno dani v javno razpravo na seji predsedstva pri OK ZSMS Ptuj.

3. Kot delegat si bil zadalžen za razpravo v eni izmed komisij; v kateri in predmet obravnave v tej komisiji?

Samo delo kongresa je bilo razdeljeno na pet komisij in sicer:

- komisija za družbenoekonomske odnose,
- komisija za interesne dejavnosti,
- komisija za politični sistem samoupravne demokracije,
- komisija za vzgojo, izobraževanje, kulturo in znanost
- komisija za mednarodne odnose.

Kot delegat sem bil zadalžen za razpravo v komisiji za mednarodne odnose. V referatu, ki sem ga pripravil za razpravo, sem se

osredotočil na začasno zaposlene mlade v tujini, saj menim, da je to vprašanje trenutno najbolj pereče na področju ptujske občine.

4. Kakšno je bilo vključevanje delegatov v delo kongresa in komisij?

Vključevanje delegatov v delo kongresa in komisij je bilo zelo aktivno. Aktivnost delegatov se je še posebej izražala v delu po komisijah, saj je bilo število razpravljalcev zelo veliko.

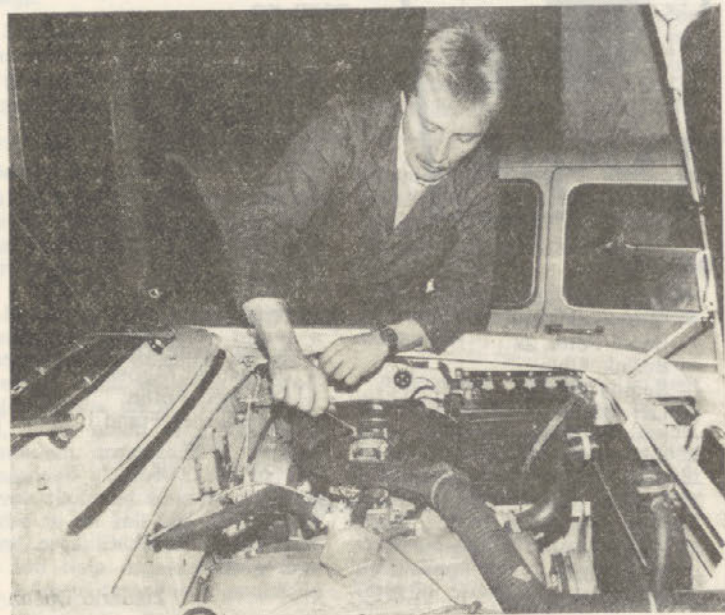
5. Ste se delegati tudi spoznali med seboj, se pogovarjali in izmenjavali mnenja?

Če povem po resnici je bil program zelo natrpan tako, da je bilo zelo malo prostega časa. Kljub temu pa smo se delegati v prostem času, ki nam ga je ostalo, spoznali in izmenjavali mnenja. Tudi organizator je poskrbel za spoznavni večer na katerem je tudi marsikatera beseda pripomogla k boljšemu in uspešnejšemu delu mladih.

6. Ocena kongresa?

Mislim, da so bile priprave in sam postopek kongresa zelo uspešne.

Osrednji dokument, ki smo ga sprejeli mladi na desetem kongresu ZSMS, je resolucija X. kongresa. Poglavitna naloga ZSM, kot množične DPO, pa je, da spremeni resolucijo X. kongresa ZSMS v dejanja.

Sprejet je bil predlog enotne metode opisovanja, kategorizacije in vrednotenja del

Pred nedavnim, točneje rečeno 17. 10. 1978 je bil v naši delovni organizaciji izveden referendum s katerim so zaposleni sprejeli predlog enotne metode opisovanja, kategorizacije in vrednotenja del. V volilni imenik je bilo vpisanih na dan referenduma 1806 upravičencev, referendum pa je obiskalo 1561 volilcev, iz česar izhaja 86,4 % udeležba. Za sprejem je glasovalo 1237 delavcev, proti pa 330 delavcev. Najhitreje je bil sklenjen referendum v TOZD Servisi, najpozneje pa v TOZD Gumarna in Avtooprema na kar je vplivalo tudi znatno večje število zaposlenih.

Nadalje so delavci na referendumu odločali o spremembah in dopolnitvah pravilnika o osnovah

in merilih za razporejanje čiste-ga dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke. Iz rezultatov referenduma je razvidno, da je uspel.

Istega dne pa so potekale tudi nadomestne volitve za delegate DS delovne organizacije v TOZD Avtooprema in Orodjarna.

Iz zapisnikov volilnih komisij in analize je razvidno, da so bili predlagani kandidati izvoljeni za delegate DS DO in sicer:

- v TOZD TAP Šnajder Franc,
- v TOZD Orodjarna Gramc Zlatko

V TOZD Vzdrževanje pa so bile nadomestne volitve za člana delavskega sveta TOZD Vzdrževanje za katerega je bil izvoljen Kristovič Milan.

Volilno mesto v TOZD Avtooprema

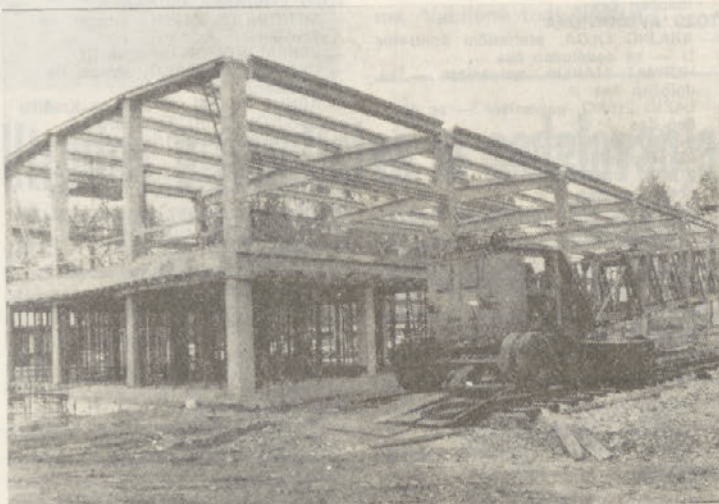
Zastrupitve ne po krivdi obrata družbene prehrane

V dneh od 15. do 18. septembra je več delavcev delovne organizacije iz AGISA iskalo zdravniško pomoč v ambulantah zdravstvenega doma v Ptuj in obratni ambulanti delovne organizacije, zaradi prebavnih motenj. Kaj hitro je bilo ugotovljeno, da gre za zastrupitev s hrano. Šest delavcev je bilo zadržanih na zdravljenju v bolnišnici, nekaterim pa je bil predpisan bolniški stalež.

Sanitarna inšpekcija, zdravstvena služba in higienski zavod so hitro ukrepali pri ugotavljanju vzrokov zastrupitev. Ugotovljeno je bilo, da je do zastrupitve prišlo dne 14. 9. 1978, ko je bilo na jedilniku za toplo in hladno malico prekajeno meso. Dobavitelj okuženega mesa je Tovarna mesnih izdelkov »Košaki« Maribor in torej do zastrupitve ni prišlo po krivdi obrata družbene prehrane v AGIS. PI

NETO OSEBNI DOHODKI V MESECU AVGUSTU

TOZD	OD na zaposl. neto din	Ingeks doseganja plana OD %	Poprečni OD režijskih delav. neto din	Poprečni OD proizv. delav. neto din
SERVIS	4.798	103	5.349	4.360
TAP	4.699	108	5.220	4.307
PM	5.199	115	5.736	4.504
GUMARNA	4.842	111	5.198	4.632
KOV. OBD.	5.143	108	5.618	4.858
ORODJARNA	5.878	106	6.815	5.333
VZDRŽEVANJE	5.537	104	6.491	5.332
DSSS	5.383	100	5.383	—
DSK	5.260	108	5.260	—
DO AGIS	5.005	106	5.408	4.597

Gradnja skladišča gotovih izdelkov

Odbor za uvoz opreme pri GZS zasedal v AGIS-u

Dne 11. 10. je na povabilo AGISA potekala v naši DO skupna seja članov odbora za uvoz opreme združevanja TOZD kovinske industrije pri GZS. Zraven članov omenjene komisije sta še prisostvovala tajnik združenja TOZD kovinske centralne komisije pri GZS industrije ing. Sila in predsednik uvoza opreme tov. Poznik Franc. Seja je sicer bila sklica-na kot ena od rednih sej, vendar so člani komisije bili seznanjeni

tudi s stanjem, srednjeročnim in dolgoročnim razvojem naše DO. Prav tako so jih na skupni seji naši predstavniki seznanili s težavami pri uvozu opreme v zadnjih dveh letih. Izmenjano je bilo nekaj konkretnih vprašanj.

Na zaključku so si predstavniki ogledali proizvodnjo, novo nabavljene investicije, predvsem pa opremo, ki je bila nabavljena iz uvoza. Prisotni so se o razvoju AGISA pohvalno izrazili.

Pičerko Janez

Skupna seja odbora, s predstavniki AGIS-a

Ob dnevu kovinarjev

V počastitev Dneva kovinarjev je bilo na sam praznik, 10. oktobra izvedeno drugo tradicionalno športno srečanje, na katerem sodelujejo ekipe Kovinskega šolskega centra, Tehnoservisa, IMP — TOZD Elektrokovinar, AGIS in TGA Kidričevo. Pomerili so se v streljanju in malem nogometu. Najboljši so bili strelci AGISA, ki so osvojili 1. mesto in dobili prehodni pokal. Nogometaši so se že v predtekmovalju srečali z zmagovalcem TGA Kidričevo in tekmo izgubili. MŠ

Kegljanje

AGIS — WEISSBURG 998:855

Občinski sindikalni svet Ptuj je bil pokrovitelj kulturnega in športnega srečanja občine Ptuj in zdomcev iz Weissburga v ZR Nemčiji. Barve občine Ptuj in zdomcev je zastopala ekipa AGISA. Srečanje je bilo na kegljišču hotela Petovio dne 21. 10. 1978. Za ekipo Agisa — Ptujja so tekmovali Zajšek, Merc, Drobnak, Leidl, Kostanjevec. Ekipa Agisa je zanesljivo premagala ekipo naših zdomcev iz ZRN s 143 keglji razlike.

Takih kulturnih in športnih srečanj si naši zdomci želijo še več in so ptujčane povabili naslednje leto v Weissburg. MŠ

TOZD SERVISI

— UNUK VLADIMIR, avtoklepar III. — za nedoločen čas
— KOKOT STANKO, avtoličar I. — vrnil iz JLA

TOZD AVTOOPREMA

— TUŠAK BRANKO, ključavničar — za nedoločen čas
— SOK STANISLAV, transporter — za nedoločen čas
— BELSAK MARJAN, klepar — za nedoločen čas

TOZD VZDRŽEVANJE

— MAJCEN IRENA, računovodja — za nedoločen čas

DELAVCI, KI SO PRENEHALI DELOVNO RAZMERJE V MESECU SEPTEMBRU 1978

TOZD KOVINSKA OBDELAVA
— PAVLINEK ŠTEFAN, strugar na Kruški — izključitev
— VARGIČ MATO, strugar II. — sporazumno

TOZD AVTOOPREMA

— KVAR TEREZIJA, monter linijske montaže — samovoljno
— DOKL BRANKO, delavec pripravnih skupine — izključitev
— ZAJŠEK JANEZ, svetličar — sporazumno
— DORNIK MILAN, klepar — izključitev
— ŠPRAH JOŽE, pririzovalec — invalidsko upokojen
— ČOKL ANTON, direktor — sporazumno
— VIČAR MILAN, stiskalec — sporazumno
— VESELIČ FRANC, vodja tehnologije — sporazumno

TOZD GUMARNA

— MENCINGER ANTON, vulkanizer — invalidsko upokojen
— LEBAR MILAN, delavec na ekstrudoru — sporazumno
— LEBER MARJAN, planer — delo za določen čas

Nogomet

Te dni se je končal jesenski del nogometnega turnirja, ki je gotovo za mlade najbolj privlačna oblika rekreacije in zato je bil tudi organiziran v dveh delih.

Rezultati pomladanskega dela so bili že objavljeni, v jesenskem delu pa so bili izidi naslednji:

VZD — PM	3:0
KO — VZD	6:0
PM — SER	0:3
SER — OR	0:3
KO — GUM	5:0
TAP — DSSS	7:2
VZD — SER	4:1
GUM — SER	5:2
TAP — PM	3:0
GUM — VZD	3:0
OD — DSSS	3:3
TAP — SER	8:0
OR — PM	3:0
KO — DSSS	6:0
GUM — DSSS	9:3
DSSS — VZD	5:2
PM — GUM	0:3
TAP — VZD	3:0
OR — GUM	2:1
DSSS — SER	3:0
OR — VZD	3:0
TAP — OR	0:5
KO — PM	3:0
KO — SER	3:0
TAP — GUM	0:3
KO — OR	2:1
DSSS — PM	3:0
KO — TAP	3:0

Upoštevaljoč rezultate iz spomladanskega dela je vrstni red naslednji:

1. TOZD KO	26
2. TOZD OR	21
3. TOZD TAP	17
4. TOZD GUM	16
5. DSSS	10 (28:45)
6. TOZD SER	10 (10:39)
7. TOZD VZD	10 (27:49)
8. TOZD PM	2

Prehodni pokal je tako že drugič osvojila ekipa iz TOZD Kovinska obdelava, ki pa se želi pomeriti z ekipo Agisa, seveda brez igralcev iz njihovega TOZD. MŠ

Obvestili

Ljubitelji košarke imajo možnost organizirane rekreacije vsako sredo od 19. do 20.30 ure v telovadnici osnovne šole Franc Osojnik. Kegljaški krožek vabi vse kegljače na tekmovanje posameznikov, ki bo v prvi polovici novembra. Prvo uvrščeni prejme pokal, naslednji štirje pa diplome. Vabljeni tudi članice.

Utrditev prijateljstva in sodelovanja

Že tradicionalno vsakoletno tovariško srečanje med delavci Precizne mehanike in Iskra TOZD Mehanizmi iz Lipnice je pred nedavnim dobilo še eno obeležje, ki samo poudarja in utrjuje poslovna, kakor tudi športna srečanja.

Iskra TOZD Mehanizmi iz Lipnice s svojim proizvodnim programom FINE MEHANIZACIJE predhodi nekaterim novim tehnološkim odkritjem in so v tesni povezavi s programi Precizne mehanike, iz česar izhaja, da nam taka sodelovanja lahko samo koristijo predvsem pri osvajanju in razširitvi nove in že obstoječe proizvodnje. Številna športna tekmovanja v raznih panogah pa utrjujejo prijateljske odnose, ki so mnogokrat pogoj dobre poslovne politike.

Šneberger

FOTO ZAPIS PRIJATELJSKEGA SREČANJA

VANADIJ	NAŠA CELINA	PORTUG. POLITIK (MARIO)	IT. OTOK MED KORZIKOM ITALIJO	PRVI SEKRETAR OZNA (TRIGVI)	VO VARL	KDOR DELA CENZURO	MEM. KEM. PISAR V PREDVODNI OVLADKORTA (FRANJ)
V	E	S	E	L	I	C	A
UDELEŽENEC VOLITEV	V	O	L	I	V	E	C
UPORABE	R	A	B	E	NEŽNA HOZNIK IVAN TAVČAR	N	H
TALISOVA BREZALK PIJACA	O	R	A	RETKO ŽEN. IME 60 MINUT	I	Z	A
PERU	P	E	ŠLEB V SIROJ DELIH (GREDI PESTU) TRSKA	U	T	O	R

SESTAVIL KORPAR	MEDICINA	ODVREM PROSESTI, PRIJETJE	TAT	VEZNIK	8. ČRKA	PLANINSKO DRUŠTVO MUHAMMAD	P	D	POKRATINA V 12 SAUDSKIH ARABIJE OBVEŠ. AGE V ŽVA	A	I	R	RIBIČ BRAGO	R	D	
PIROMAN	Z	A	Ž	I	G	A	L	E	C	NABIRALCI SKOLJK	V	A				
SPOTILADI ZUMENO CVETOČ GRM	D	R	Ě	N	LEŽAJ LANTAN	L	E	Ž	I	Š	Č	E	ATA			
ŽIVALSKA OKONČINA	R	E	P	SAMEC GORNJE ŽIVALI KALIJ	L	I	S	J	A	K	GRŠKA ČRKA TRAVA PEVE KOSUZE	R	O	GLAVNI ŠTEVNIK	BELGIJA MESTO NA MORSKEM POLJU	B
NAPAD NASKOK	A	T	A	K	A	VLADO URŠIČ	V	U	SREDIŠČE VRTENJA VZHOD	O	S	DEL GLAVE BOSLEDJE DOGAZANJA	Č	E	L	O
KOVINSKA VEZAVA	V	A	R													
IVO-CIANI	I	C	ŽEN. IME													
LIJAK	L	I	J													
TUJE ŽENSKO IME	S	J														
NAŠA AVTOMOB. TOVARNA	T	A														
RIMSKA ST. 5	V	T	TONA METER													
STARA MAMA	O	M	A													

V	E	S	E	L	I	C	A
V	O	L	I	V	E	C	
R	A	B	E	N	H		
O	R	A	I	Z	A		
P	E	U	T	O	R		
A	I	R	R	B	I	Č	B
V	A	V	A				
L	E	Ž	I	Š	Č	E	
L	I	S	J	A	K	R	O
V	U	O	S	Č	E	L	O
V	L	E	Č	E	N	J	E
J	N	A	I	S	R	A	U
K	O	S	A	T	N		
A	S	M	O	G			
V	R	V	I	E	M	K	A
J	I	R	A	S	E	K	
I	Č	M	O	R	A		

... Halo ... Slovenijales ...
 ... tu SDS AGIS ...
 ... bo skoraj gotova pisalna miza in stol ... ?

— Veselica?
 — Ah kje pa, proizvodni sestanek vendar ...